

innowacjespoleczne.org.pl

Lokator

łączenie potrzebujących pomocy w codziennym życiu
z szukającymi miejsca do zamieszkania

1. Do kogo jest skierowana innowacja?

- do dorosłych osób zależnych – starszych, samotnych, niepełnosprawnych, z ograniczoną sprawnością fizyczną i intelektualną, zagrożonych zaniedbaniem, którym rodzina nie jest w stanie zapewnić wystarczającej opieki, a które posiadają w swoim mieszkaniu wolny pokój dla lokatora
- do poszukujących miejsca do zamieszkania – bezdomnych i zagrożonych bezdomnością; doznających i będących świadkami przemocy domowej; wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze (np. domy dziecka); osób z domów zagrożonych katastrofą budowlaną; osób z rodzin dysfunkcyjnych, pragnących zapewnić sobie spokój i bezpieczeństwo; młodych, których nie stać na wynajęcie lub kupno domu/mieszkania; osób, które utraciły dom w zdarzeniach losowych lub klęskach żywiołowych

Kard z filmu o **Lokatorze**

- do członków rodzin osób zależnych, którzy nie mieszkają z osobą zależną, mają ograniczone możliwości monitorowania jej bieżącej sytuacji, nie mogą jej towarzyszyć i pomagać z różnych przyczyn, bo np.: zajmują się innymi osobami zależnymi (małoletnimi lub niepełnosprawnymi dziećmi); mieszkają zbyt daleko; są nadmiernie obciążeni obowiązkami zawodowymi; mają niedobre relacje rodzinne z osobą zależną; nie mają odpowiednich kompetencji społecznych (są uzależnieni czy upośledzeni)
- do ośrodków pomocy społecznej (OPS), czyli instytucji samorządu terytorialnego realizujących zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej

2. Na jaki problem społeczny odpowiada?

- **W przypadku osób zależnych** – brak poczucia bezpieczeństwa, samotność, trudności w funkcjonowaniu, izolacja i wykluczenie społeczne, ograniczona mobilność, niechęć do zmian, poczucie obciążenia rodziny swoimi sprawami, poczucie bycia niepotrzebnym, beżużytecznym, niewłaściwe przyzwyczajenia, nawyki (np. brak dbałości o higienę osobistą)
- **W przypadku osób poszukujących miejsca do zamieszkania** – brak bezpiecznego schronienia, trudna sytuacja finansowa, brak poczucia bezpieczeństwa, zagrożenie zdrowia i życia (ze względu na przebywanie w miejscach niemieszkalnych, takich jak ruiny), przemoc, wykluczenie społeczne, bierność, bezradność
- **W przypadku członków rodzin osób zależnych** – osłabienie funkcji opiekuńczych z powodu migracji zarobkowych i konfliktów międzypokoleniowych, zmniejszenie liczby osób zdolnych do zapewnienia należytej opieki w środowisku z powodu starzenia społeczeństwa, wysokie koszty sprawowania opieki całodobowej, konieczność zaangażowania większej liczby osób do pomocy w opiece nad osobą zależną, brak możliwości realizowania swoich celów życiowych

- **W przypadku ośrodka pomocy społecznej** – problemy w zapewnieniu wszystkim potrzebującym opieki na poziomie odpowiadającym potrzebom, niewystarczające w stosunku do potrzeb środki finansowe instytucji pomocowych na realizację zadań, wysokie koszty całodobowej opieki instytucjonalnej (DPS), brak skutecznych rozwiązań systemowych dot. osób zależnych, niewystarczające wsparcie asystenckie, trudności z dotarciem ofert pomocowych, profilaktycznych i informacyjnych do osób zależnych, negatywne stereotypy w społeczeństwie na temat funkcjonowania osób starszych, zależnych, niska aktywność zarówno osób starszych, jak i bezdomnych, wyuczona bezradność i roszczeniowość podopiecznych, dysfunkcje społeczne, brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych i schronisk

3. Opis innowacji

Skąd pomysł?

Na pomysł innowacji wpadły pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrowcu Świętokrzyskim, które na co dzień pracują z osobami zależnymi (niepełnosprawnymi, starszymi, samotnymi), a z drugiej strony mają kontakt z poszukującymi mieszkańia. Postanowiły spróbować połączyć w pary potrzebujących opieki i jednocześnie dysponujących odpowiednią przestrzenią z tymi, którzy w zamian za użyczenie miejsca do zamieszkania są gotowi pomagać i opiekować się swoimi gospodarzami. Tak powstała innowacja **Lokator** – nowa usługa, nierealizowana dotychczas przez jakiegokolwiek instytucje i organizacje pozarządowe, dająca możliwość włączenia społecznego kilku adresatom jednocześnie. To również alternatywa dla pomocy instytucjonalnej, generującej wysokie koszty nie tylko dla osoby potrzebującej, ale również jej rodziny i gminy.

Istota innowacji

W ramach projektu osoby, które z różnych powodów potrzebują mieszkania (przemoc domowa, kryzys bezdomności itd.) mają możliwość zamieszkania z osobami mieszkającymi samotnie, wymagającymi opieki, a jednocześnie dysponującymi przestrzenią dla dodatkowej osoby. W zamian lokatorzy pomagają im w codziennych czynnościach. Istotnym elementem pomyślnego wdrożenia innowacji jest w pełni profesjonalna, przygotowana do pracy z obiema grupami docelowymi kadra, której bliskie są cele tego projektu.

W skład kadry wchodzi:

- **Specjalista merytoryczny**, który planuje i koordynuje bieżącą realizację zadań projektu, zajmuje się rekrutacją chętnych do udziału w przedsięwzięciu, przygotowuje dokumenty i czuwa nad wydatkami, współpracuje ze specjalistami, współorganizuje spotkania i szkolenia, pomaga przy rozwiązywaniu problemów
- **Specjalista ds. integracji**, który koordynuje bieżącą pracę opiekunek osób zależnych, interweniuje w odpowiedzi na zgłoszenie dotyczące wspólnego zamieszkiwania oraz w przypadku powstałych nieporozumień, wspiera podopiecznych w rozwiązywaniu bieżących trudności dnia codziennego i dotyczących relacji pomiędzy adresatami, pomaga w rekrutacji, ma kontakt z rodzinami osób zależnych, gromadzi i przygotowuje dane oraz dokumenty projektowe dotyczące osób zależnych i członków ich rodzin, współpracuje ze specjalistami, współorganizuje spotkania i szkolenia, zgłasza potrzeby szkoleniowe i warsztatowe dla osób zależnych
- **Psycholog**, który dba o dobrą, otwartą komunikację, pozytywne nastawienie do współpracy pomiędzy adresatami i realizującymi projekt, przeprowadza badania psychologiczne potencjalnych kandydatów, w razie potrzeby udziela pomocy psychologicznej adresatom, prowadzi mediacje i interwencje w sytuacjach kryzysowych, prowadzi szkolenia i warsztaty, wspiera kadrę w realizacji działań
- **Pracownik socjalny**, który informuje o projekcie potencjalnych adresatów w środowisku ich pobytu, przeszukuje bazy danych i wybiera potencjalnych uczestników do projektu, rozpoznaje ich potrzeby i problemy, podejmuje

działania w kierunku usamodzielniania osoby poszukującej miejsca do zamieszkania, ściśle współpracuje z kadrą realizującą projekt, monitoruje sytuację adresatów w miejscu zamieszkania nie rzadziej niż raz w miesiącu i robi notatki z wizyt

- **Opiekunka świadcząca usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby zależnej**, która opiekuje się osobą zależną, pomaga w prowadzeniu gospodarstwa domowego, monitoruje relacje między adresatami projektu i zgłasza specjalistę ds. integracji ew. nieprawidłowości
- **Radca prawny**, który udziela konsultacji prawnym kadrcze i adresatom projektu, sporządza opinie prawne, opracowuje projekty aktów prawnych oraz występuje przed sądami i urzędami jako pełnomocnik
- **Informatyk**, który zamieszcza informacje o projekcie na stronie internetowej, przygotowuje do druku ulotki i plakaty
- **Księgowa**

Innowacja krok po kroku

Rekrutacja uczestników

- informowanie o innowacji na stronie internetowej i w lokalnych mediach, rozpowszechnienie ulotek, plakatów w OPS, organizacjach pozarządowych, kościołach, radach osiedla, przychodniach, placówkach oświatowych, w miejscach pobytu osób bezdomnych, środowiskowych domach samopomocy, centrach integracji społecznej, kołach gospodyń, sołectwach, wśród znajomych
- bezpośredni kontakt z klientami OPS – osobami zależnym i przedstawienie im korzyści oraz warunków korzystania z tej formy pomocy, pozyskanie od potencjalnych kandydatów zgody na udział w innowacji
- spotkanie z osobami poszukującymi miejsca do zamieszkania – omówienie zasad współżycia z osobami zależnymi, zakresu umowy i regulaminu
- przeprowadzenie indywidualnych rozmów z każdym kandydatem oraz z członkami rodzin osób zależnych
- szkolenia i warsztaty dla potencjalnych lokatorów w zakresie pierwszej pomocy oraz zarządzania czasem, komunikacji interpersonalnej, treningu podstawowych

kompetencji społecznych lub innych w zależności od zdiagnozowanych potrzeb adresatów

- decyzja kadry projektu o połączeniu adresatów do wspólnego zamieszkania

Bardzo ważne jest powolne budowanie relacji z adresatami, dokładna i szczegółowa diagnoza ich sytuacji, podniesienie ich kompetencji społecznych.

Osoby nadużywające alkoholu i innych substancji psychoaktywnych nie mogą być kandydatami na lokatora – wymagana jest terapia i dłuższy okres abstynencji.

Łączenie adresatów

- spotkanie w miejscu zamieszkania osoby zależnej – poznanie się adresatów i podjęcie decyzji o dalszych spotkaniach lub o zamieszkaniu, omówienie zakresu i dopracowanie konkretnych zapisów w umowie. W przypadku zgody stron na wspólne zamieszkanie – ustalenie szczegółów umowy i wprowadzenia się lokatora
- zawarcie umowy
- wsparcie psychologa zależne od potrzeb i oczekiwań adresatów
- przygotowania do wprowadzenia się lokatora – pomoc w doposażeniu w podstawowy i niezbędny sprzęt AGD, a także ewentualnie w przeprowadzce
- wprowadzenie się lokatora

Na tym etapie nie należy się spieszyć, warto dać kandydatom czas na lepsze poznanie się i świadome podjęcie decyzji. Bardzo istotnym elementem jest ścisła współpraca kadry i właściwy przepływ informacji o bieżącej sytuacji adresatów i planowanych działaniach.

Monitorowanie

- systematyczne i regularne, nie rzadziej niż raz w miesiącu, w różnych porach dnia wizyty specjalisty ds. integracji oraz pracownika socjalnego w miejscu wspólnego zamieszkania adresatów – diagnozowanie potrzeb i problemów, udzielanie odpowiedniego wsparcia
- regularne wizyty w miejscu zamieszkania w przypadku nieobecności osoby zależnej (np. pobyt w szpitalu)

- organizacja treningów wynikających z potrzeb lub próśb odbiorców projektu, w zakresie np.: załatwiania spraw urzędowych, higieny osobistej, gotowania, prowadzenia gospodarstwa domowego
- organizacja mediacji w przypadku wzajemnych nieporozumień, pomoc w rozwiązaniu konfliktu
- w sytuacji rezygnacji ze wspólnego zamieszkiwania adresatów – udzielenie pomocy w znalezieniu kolejnego adresata
- pomoc w przypadku problemu z opuszczeniem mieszkania przez lokatora

Warto po jakimś czasie przeprowadzić ewaluację projektu i zbadać poziom satysfakcji obu stron.

Ja na przykład jestem zadowolona, że nie muszę palić w piecu, ktoś jest odpowiedzialny za to. Są takie prace, którymi ja nie muszę się już zajmować.

Uczestniczka innowacji

Trochę się wahałam, jak ja będę się czuła? Już 17 lat byłam sama, od śmierci męża. Trochę się bałam. Ale jak [innowatorka] przyprowadziła [lokatorkę], to już wiedziałam, że będzie dobrze. Pomyślałam, że będzie jak córka.

Uczestniczka innowacji

Uważam, że poziom zawsze należy utrzymać. Lepiej kogoś tam nie połączyć, lepiej czegoś nie zrobić niż zrobić coś, co później by się odbiło dużą czkawką. Zwłaszcza, że jest to innowacja i wszystkie oczy są zwrócone na ten projekt, a też wiele osób ma takie obawy, że łączymy osoby ze sobą nieznaną, że w dobie tych niebezpieczeństw, tych różnych oszustw itd., że jakby zmysły ludzi są bardzo wyczulone na te sprawy.

Innowatorka

Lokatorzy

Charakterystyka grupy

pełnoletnie osoby bezdomne lub zagrożone bezdomnością, doznające przemocy, wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych pragnący się usamodzielnic, osoby z domów zagrożonych katastrofą budowlaną, po zdarzeniach losowych lub klęskach żywiołowych, których nie stać na zakup lub wynajęcie mieszkania na wolnym rynku, ale które są w stanie partycypować w opłatach za media

Problemy do rozwiązania

brak bezpiecznego schronienia, trudna sytuacja finansowa, brak poczucia bezpieczeństwa, zagrożenie zdrowia i życia, np. z powodu przebywania w miejscach niemieszkalnych (ruiny), przemoc, wykluczenie społeczne, bierność, bezradność

Co daje innowacja

bezpieczne schronienie, wsparcie instytucjonalne, pomoc w rozwiązywaniu problemów, poprawa warunków bytowych, edukacja, możliwość samorealizacji

Efekty innowacji

bezpieczne schronienie bez dużych nakładów finansowych, ratunek dla zdrowia i życia, możliwość zadbania o higienę osobistą i realizację własnych potrzeb, poczucie bycia potrzebnym, wzrost komfortu życia, włączenie społeczne, uaktywnienie, odbudowanie poczucia własnej wartości, nabycie nowych umiejętności i kompetencji

Osoby zależne

Charakterystyka grupy

osoby starsze, z niepełnosprawnością, z ograniczeniami fizycznymi i intelektualnymi, którym rodzina nie jest w stanie zapewnić wystarczającej opieki, posiadające jeden wolny i wyposażony pokój

Problemy do rozwiązania

brak poczucia bezpieczeństwa, samotność, trudności w funkcjonowaniu, izolacja i wykluczenie społeczne, ograniczona mobilność, niechęć do zmian, poczucie obciążenia rodziny swoimi sprawami, poczucie bycia niepotrzebnym, bezużytecznym, niewłaściwe przyzwyczajenia, nawyki, np. brak dbałości o higienę osobistą

Co daje innowacja

obecność drugiej osoby, a przez to lepszy dostęp do usług społecznych, zdrowotnych, kulturalnych, wsparcie instytucjonalne i bieżący monitoring, szybka reakcja na zagrożenie, pomoc w czynnościach dnia codziennego, możliwość rozwiązywania bieżących problemów, wsparcie emocjonalne, edukacyjne, komunikacyjne i transportowe

Efekty innowacji

poczucie bezpieczeństwa, możliwość bieżącego zaspokajania potrzeb, eliminacja problemu samotności, możliwość korzystania z dóbr, usług i uprawnień, włączenie społeczne, możliwość pozostania we własnym domu, wzrost komfortu życia, zdiagnozowanie zainteresowań i lepsze wypełnienie czasu, złagodzenie skutków braku lub ograniczenia sprawności

Ile to kosztuje?

Koszty przedsięwzięcia związane są z:

- wynagrodzeniami specjalistów: radcy prawnego, psychologa, specjalisty ds. integracji, prowadzących szkolenia (np. z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej)
- dodatkami do pensji pracowników socjalnych
- zakupem testów psychologicznych do badania kandydatów na lokatorów
- zakupem wyposażenia pokoju dla lokatorów (sprzęt AGD, pościel, ręczniki, koce, opał na zimę)
- promocją projektu i rekrutacją uczestników

4. Kto za tym stoi?

fot. Wojtek Radwański
(wojtekradwanski.com)

Joanna Basińska – współautorka innowacji, kierownik Działu Pomocy Usługowej – MOPS w Ostrowcu Świętokrzyskim. Od wielu lat zawodowo zajmuje się pomocą osobom będącym w kryzysie np. rodzinom z dziećmi, osobom starszym. Chęć pomagania chorym, słabszym, niepełnosprawnym towarzyszy jej od pierwszych lat drogi zawodowej. Z wykształcenia jest pielęgniarką i pedagogiem. Prywatnie mama dwójki nastolatków, pełna energii, otwarta na nowe wyzwania.

Bożena Kotowska – współautorka innowacji, starszy specjalista pracy socjalnej, koordynator MOPS w Ostrowcu Świętokrzyskim. Specjalista terapii uzależnień, terapeuta zajęciowy, pielęgniarka, ekonomista, pracownik socjalny, edukator, wykładowca akademicki, rękodzielnik artystyczny. Kocha zwierzęta, muzykę, dobra kuchnię, zwłaszcza w gronie rodziny i przyjaciół.

Anna Kwapisz – współautorka innowacji, psycholog MOPS w Ostrowcu Świętokrzyskim. Trenerka umiejętności psychospołecznych oraz socjoterapeutka. Pracuje z osobami dorosłymi i młodzieżą. Praca z ludźmi jest dla niej pasją i źródłem satysfakcji. Wierzy, że każdy człowiek posiada w sobie potencjał, chęć do rozwoju i siłę do przezwyciężania życiowych kryzysów, a zadaniem psychologa jest pomoc w odkryciu tych zasobów. Prywatnie wychowuje nastoletnią córkę.

Działania były realizowane przy wsparciu dyrektora MOPS w Ostrowcu Świętokrzyskim.

5. Kontakty

Magdalena Salwerowicz

dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Świętokrzyska 22, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 41 276 76 00 (sekretariat)

Joanna Basińska

kierownik Działu Pomocy Usługowej
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Świętokrzyska 22, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 41 276 76 57
mail: jbasinska@mopsostrowiec.pl

www.mopsostrowiec.pl

www.innowacjеспoleczne.org.pl/lokator

Tekst: Ewa Rościszewska

Projekt i skład: Kotbury, www.kotbury.pl

Maj 2019

